

بررسی پارامترهای تأثیرگذار در ایجاد عیب چسبندگی ورق‌های فولادی تحت نورد سرد با کشف دانش از داده‌های فرآیندی

دوفصلنامه علمی - پژوهشی

دوره ۲، شماره ۱ - شماره

پیاپی ۴، بهار و تابستان ۱۳۹۶

محمدتقی رضوان

استادیار گروه مهندسی صنایع، دانشکده مهندسی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

مصطفی ابویی اردکان

استادیار گروه مهندسی صنایع، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

علی زینل همدانی

استاد دانشکده مهندسی صنایع، دانشگاه صنعتی اصفهان، اصفهان، ایران

علی اکبر باطنی

کارشناس شرکت فولاد مبارکه، اصفهان، ایران

چکیده: بهبود کیفیت تولید با بهینه‌سازی شرایط تولید، یک هدف مستمر برای همه شرکت‌های صنعتی-تولیدی است. کاهش ضایعات و محصولات معیوبی که در اثر عوامل کنترلی در فرآیندهای تولید ایجاد می‌شوند، همواره از اهداف مدیران شرکت است. فرآیندهای تولید شرکت‌های فولادسازی نیز از این موضوع مستثنا نیستند. یکی از عیوب سطحی ورق‌های فولادی، عیب چسبندگی است که نوعی جوش خوردگی لایه‌ها بوده که در خط تولید در حین باز شدن کلاف آنیل شده و در صورتی که نیروی موردنیاز جهت باز کردن کلاف بیش از استحکام تسلیم باشد، اتفاق می‌افتد. در صورت بروز این عیب در ورق‌های فولادی، هزینه‌های سنگینی به شرکت‌های فولادسازی وارد می‌شود. در راستای کاهش عیب چسبندگی می‌توان داده‌های عملیاتی فرآیندی را تجزیه و تحلیل و پردازش کرد؛ به‌گونه‌ای که انعکاس‌دهنده مشخصه‌های تأثیرگذار بر عیب باشد. برای هدایت این کار می‌توان تکنیک‌های داده‌کاوی را مورد بهره‌برداری قرار داد؛ چراکه این تکنیک‌ها قادرند دانش را بازیابی کرده و به استخراج قواعد عملیاتی از یک مجموعه داده بپردازند. داده‌های عملیاتی از مجموعه داده‌های غیرمترکز یک شرکت فولادی گرفته شد و بر اساس متدولوژی استاندارد CRISP-DM مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. مجموعه داده تحت بررسی یک مجموعه داده نامتوازن بوده که با استفاده از ابزارهای شبکه عصبی، رگرسیون لجستیک، ماشین‌های بردار پشتیبان و درخت تصمیم C5.0 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که بالاترین دقت، مربوط به درخت تصمیم C5.0 بوده است. بر این اساس، از درخت تصمیم، قوانینی استخراج شد که با تجارب کارشناسان خبره نیز چک و کنترل گردید. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که بهره‌گیری از داده‌کاوی برای تجزیه و تحلیل پارامترهای مؤثر بر عیوب می‌تواند منجر به بهبود کیفیت گردد؛ زیرا از این رویکرد می‌توان برای تنظیم پارامترهای عملیاتی فرآیندهای تولیدی استفاده نمود.

کلیدواژه‌ها: بازیابی دانش، داده‌کاوی، درخت تصمیم، شبکه عصبی، عیب چسبندگی، ماشین‌های بردار پشتیبان.

مقدمه

در صنعت، روزانه حجم وسیعی از داده و اطلاعات در مورد پارامترهای مختلف فرآیندی تولید، جمع‌آوری و ثبت می‌شود. البته تولید، جمع‌آوری و ثبت داده، گاه دستی و گاه در قالب بانک اطلاعاتی، صورت می‌گیرد. از این داده‌های ثبت‌شده می‌توان به‌طور بالقوه‌ای برای پیش‌بینی سیر تکاملی متغیرهای جالب یا روندهای محیط بیرونی بهره گرفت. اما آن‌چنان‌که باید و شاید از این پتانسیل بهره‌برداری کاملی نشده است. در واقع، دو مشکل اساسی در این راه وجود دارد که عبارت‌اند از: اطلاعات در سیستم‌های آرشیو مختلف، پراکنده هستند. به عبارت دیگر، این سیستم‌ها به یکدیگر متصل نبوده و ساختاری ناکارآمد از داده و اطلاعات در سازمان ایجاد نموده است که این پایگاه‌های داده غیرمتمرکز، توجه چندان را جلب نمی‌نماید. همچنین آگاهی‌های لازم نسبت به ابزارهای داده‌کاوی و پتانسیل آن‌ها برای تشریح اطلاعات و تحلیل داده وجود ندارد.

با رشد فزاینده فناوری‌های جمع‌آوری و ثبت و نگهداری داده‌ها، استخراج دانش مفید پنهان در داده‌ها و عمل کردن بر اساس آن دانش، از اهمیت قابل‌توجهی برخوردار شده است. فرآیند کلی به‌کارگیری متدولوژی‌های کامپیوتر محور که دربردارنده روش‌هایی برای کشف دانش از داده است را داده‌کاوی می‌گویند. مجموعه تکنیک‌ها و روش‌های داده‌کاوی می‌تواند مدیران و تصمیم‌گیرندگان را در زمینه‌های مختلف یاری رساند. از جمله آن‌ها، در کیفیت تولید می‌توان با بهره‌گیری از داده‌ها، پارامترهای مؤثر در ایجاد عیوب و زمینه‌های کاهش کیفیت را شناسایی کرده و حتی با تنظیم شرایط مناسب در راستای کاهش عیوب و افزایش کیفیت اقدامات اساسی را صورت داد یا در زمینه ایمنی و سلامت محیط کار، با بهره‌گیری از داده‌های ثبت و نگهداری شده می‌توان عوامل ریسک و خطر را شناسایی و اهمیت آن‌ها را مشخص نموده و در راستای کاهش ریسک حرکت کرد.

نورد سرد یکی از فرآیندهای کلیدی برخی از شرکت‌های فولادی در زمینه فلزکاری است که در آن، ضخامت ورق فولادی با عبور از بین دو غلتک کاهش می‌یابد. شرایط عملیاتی مختلف در این فرآیند می‌تواند بر کیفیت نهایی تولید ورق‌های فولادی تأثیر بگذارد. بنابراین شناخت شرایط تولید و عملیاتی که منجر به کاهش ضایعات و کالاهای معیوب و در سطح بالاتری افزایش بهره‌وری می‌شود، از اهمیت بالایی برخوردار است؛ به‌ویژه اینکه نیاز به انجام آزمایشی جدید و تحمیل هزینه جدیدی به آن شرکت نباشد. بدین ترتیب که بتوان با بهره‌گیری از داده‌های جمع‌آوری‌شده دانش ضمنی و پنهان در داده‌ها را استخراج و مورد بهره‌برداری قرار داد.

در نورد سرد، عیوب سطحی مختلفی در انواع مختلف ظاهر می‌شوند که عیب چسبندگی یکی از شناخته‌شده‌ترین عیوب سطحی است. صنایع خودرو و هوافضا در فرآیند تولید خود از ورق‌های فولادی تولیدشده با فرآیند نورد سرد استفاده می‌کنند. این صنایع، ورق‌هایی را که دارای عیوب سطحی هستند را رد می‌کنند و بنابراین این عیوب می‌تواند منجر به تحمیل زیان‌های بزرگی برای شرکت‌های فولادی شود. لذا این شرکت‌ها سعی می‌کنند کیفیت تولیدات نهایی خود را بهبود بخشند و به دنبال آن، بهره‌وری فرآیند را افزایش دهند. این تلاش‌ها می‌تواند در عمل مؤثر واقع شود و مقدار این عیب را کاهش دهد.

عیب چسبندگی یک تغییر پلاستیک است که به وسیله جوش فشاری سطوح بدون پوشش به وجود می‌آید. عیب چسبندگی در خط تمپر^۱ در حین باز شدن کلاف آنیل شده و در هنگامی که نیروی مورد نیاز جهت باز کردن کلاف، بیش از استحکام تسلیم باشد؛ اتفاق می‌افتد. به عبارت دیگر، چسبندگی به وسیله جوش فشاری سطوح بدون پوشش به وجود می‌آیند. تاکنون به طور قطع اثبات نشده است که این فرآیند جوش ناشی از جوش نفوذ^۲ بین لایه‌ها، فرآیند سینترینگ^۳ یا مکانیسم‌های دیگر چسبندگی است. چسبندگی عمومی به دو پارامتر استحکام تسلیم ورق آنیل شده و تنش اعمالی جهت باز نمودن کلاف بستگی دارد. در نتیجه، اگر جوش بین لایه‌های ورق با نیرویی کمتر از استحکام تسلیم ورق باز شود، موجب عیب چسبندگی نخواهد شد (Wendt et al. 2007).

اشکال مختلفی همچون ماهوری^۴، موضعی^۵، لبه‌ای^۶، عمومی^۷ از این عیب قابل مشاهده است. چسبندگی ماهوری، در یک باند کاملاً محدود از عرض ورق اتفاق می‌افتد و علت اصلی آن، نیز ناهمگونی پروفیل ضخامت در عرض ورق است که فشار بالای شعاعی در بین لایه‌ها را باعث می‌شود. چسبندگی موضعی، در نقاط محلی خاص رخ می‌دهد و علت اصلی آن فشار بالای پینس‌هاست که موجب پیچش ناخواسته ورق در یک کویل^۸ می‌شود. چسبندگی لبه‌ای، همان طوری که از نامش مشخص است، بر روی لبه‌ها اتفاق می‌افتد. این عیب به دلیل حرکت نسبی لایه‌های کلاف و کنوکتور^۹ و یا وجود اختلاف زیاد بین نرخ پخت و خنک کاری ایجاد می‌شود. آسیب دیدگی ناشی از جابجایی کویل به دلیل ناصافی سطوح در گیر پینس است. این عیب با استفاده از کنوکتورهای با منگنز بالا که سختی بالایی دارند، قابل کاهش است. چسبندگی عمومی، خطوط منحنی شکل نامنظمی هستند که داسی شکل بوده و پهنای ۵۰ تا ۴۰۰ میلی‌متر داشته و عمدتاً روی ناحیه بزرگی از وسط عرض ورق قرار دارند. آن‌ها همچنین به خطوط لودرز^{۱۰} باند نیز شباهت دارند (Wendt et al. 2007).

چسبندگی به دو پارامتر استحکام تسلیم ورق آنیل شده و تنش اعمالی جهت باز نمودن کلاف بستگی دارد که عوامل مختلفی می‌توانند بر روی این دو پارامتر اثرگذارند و ایجادکننده این عیب باشند. این عوامل علاوه بر فرآیند آنیلینگ^{۱۱} می‌تواند مربوط به فرآیندهای بالادست و پایین دست آن باشد. شناسایی عوامل مهم و مؤثر در ایجاد عیب چسبندگی، تعیین و تعریف دامنه مجاز برای این عوامل و کنترل آن‌ها می‌تواند منجر به کاهش این عیب گردد. از آنجایی که این عوامل، اثرات متقابلی بر روی یکدیگر داشته

- 1Temper Mill
- 2Diffusion
- 3Sintering
- 4Ridge Sticker
- 5Spot Sticker
- 6Edge Sticker
- 7General Sticker
- 8Coil Tongs
- 9Coil
- 10Convector
- 11Reducers
- 12Annealing

نمی‌توان به راحتی با کنترل یک عامل و ثابت نگه داشتن سایر عوامل، فرآیند تولید را تحت کنترل نگه داشت؛ بنابراین استفاده از روش‌های چندمتغیره بجای تک متغیره که فاقد فرضیات برای مدل سازی باشد می‌تواند کمک کننده باشد. داده کاوی یکی از زمینه‌هایی است که از آن می‌توان برای تحلیل‌های چندمتغیره استفاده نمود.

از آنجاکه هر کلاف ورق دو حالت وجود یا عدم وجود عیب را خواهد داشت می‌توان گفت مسئله تحت بررسی، یک مسئله دسته‌بندی دودسته‌ای بوده که می‌توان برای تحلیل آن، از فرآیند داده کاوی یکپارچه استفاده نمود و به دنبال آن، دامنه‌ای مجاز برای عوامل ایجاد یا تشدیدکننده عیب تعیین و تعریف کرد. لذا استخراج قواعد مناسب دسته‌بندی برای تحلیل مسئله جهت تعیین دامنه مجاز برای عوامل شناسایی شده می‌تواند حائز اهمیت باشد.

هدف از این مقاله، استخراج دانش از داده‌های پایگاه‌های داده موجود در یک شرکت فولادی بزرگ بر روی عیب چسبندگی است تا بتوان با تنظیم پارامترهای فرآیندی تولید کلاف‌های ورق تحت فرآیند نورد سرد، این عیب را کاهش داد. برای انجام این کار، یک سیستم یکپارچه برای استخراج مجموعه‌ای از قواعد دسته‌بندی ارائه می‌شود تا کاربر نهایی بتواند از این قواعد استفاده کرده و اقداماتی را انجام داده تا این عیب در ورق‌های فولادی کاهش یابد. کیفیت قواعد استخراج شده بر اساس معیارهای ارزیابی شامل قابل درک بودن آن‌ها و قابل توجه بودن و همچنین دقت پیش‌بینی موردسنجش و ارزیابی قرار می‌گیرد.

ساختار مقاله بدین شرح است: پیشینه تحقیق و ادبیات موضوع مرتبط با توسعه مدل‌های دسته‌بندی برای تشخیص و پیش‌بینی عیب در فرآیندهای مختلف تولیدی و نیز انتخاب شرایط مطلوب عملکردی در بخش دوم مرور می‌شود. در بخش سوم، روش کار برای استفاده از متدولوژی استاندارد CRISP-DM برای این مسئله دسته‌بندی و استخراج قواعد مناسب معرفی می‌گردد. در این بخش جزئیات مسئله شامل ویژگی‌های مجموعه داده مورد تحلیل نیز تبیین می‌شود. بخش چهارم، نتایج به دست آمده از اجرای مدل‌های دسته‌بندی مختلف روی مجموعه داده تحت بررسی ارائه می‌گردد. نتیجه‌گیری کلی و پیشنهادهای برای تحقیقات آتی، بخش پنجم را تشکیل می‌دهد.

پیشینه پژوهش

در سال‌های اخیر، به کارگیری داده کاوی در بسیاری از زمینه‌های تولید همانند کنترل کیفیت، به عنوان یک رویکرد جدیدی مطرح شده است. کارهای معمول داده کاوی عبارت‌اند از: دسته‌بندی^۱، خوشه‌بندی^۲، پیش‌بینی^۳، تحلیل انحراف^۴، قواعد التزام (وابستگی)^۵، بسیاری از مسائل تولیدی را می‌توان در قالب یک مسئله دسته‌بندی مطرح کرد (Choudhary et al. 2009). واضح است که عیوب، هزینه‌های تولید را

1 Classification

2 Clustering

3 Prediction

4 Deviation Analysis

5 Association Rules

افزایش می‌دهد و باید در جهت کاهش عیوب اقدامات اساسی صورت گیرد. به‌منظور کاهش عیوب باید عوامل مختلف ایجادکننده یا تشدیدکننده عیب را شناسایی و آن‌ها را کنترل نمود. استخراج الگوهای و قواعدی برای دستیابی به شرایط مناسب فرآیندهای تولید، همیشه مورد توجه محققان و کارشناسان صنعتی بوده است. در ادامه، برخی از تحقیقات در این زمینه را مرور می‌شود.

کوسیاک و کوراسک^۱ یک روش داده‌کاوی مبتنی بر نظریه مجموعه سخت را برای شناسایی علت عیب لحیم‌کاری در یک تخته مدار چاپی استفاده کرد. قواعد استخراج‌شده از مجموعه داده مورد تحلیل، یک نشانه پایداری از اینکه محل لحیم بسیار باریک است فراهم می‌سازد و بدین ترتیب، بررسی‌های بیشتر برای علت عیوب توپ لحیم‌کاری را اثربخش‌تر می‌سازد (Kusiak and Kurasek 2001). یانگ^۲ و همکاران، سیستم شبکه عصبی بهینه‌شده با الگوریتم ژنتیک را برای انتخاب مواد بهینه کامپوزیت و شرایط عملیاتی آن‌ها معرفی کرد (Yang et al. 2003). تسنگ^۳ و همکاران، نظریه مجموعه سخت را برای استنتاج قواعد و شناسایی مهم‌ترین مشخصه‌ها برای برطرف کردن مشکلات کنترل کیفیت تخته‌های مدار چاپی (PCB) توسعه دادند (Tseng et al. 2004). چن^۴ و همکاران، قواعد التزام یا وابستگی را برای تشخیص عیب در تولیدات نیمه‌هادی کشف کردند. آن‌ها وابستگی بین ماشین‌های مختلف را نتیجه گرفته و اینکه با ترکیب آن‌ها با عیوب، ماشین ایجادکننده عیب را تشخیص دهند (Chen et al. 2005). وانگ^۵ و همکاران، یک رویکرد مبتنی بر داده‌کاوی را با استفاده از خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی با روش بخش‌بندی K-means پیشنهاد دادند که منتج شده به وسیله الگوریتم EM گوسی برای تشخیص و دسته‌بندی خودکار عیب بود (Wang et al. 2006). تسای^۶ و همکاران، یک روش استنتاج مبتنی بر نمونه بکار گرفتند که از رویکردهای استنتاج و شاخص گذاری هوشمند برای توسعه یک سیستم پیش‌بینی عیب برای تخته مدار چاپی جدید (PCBs) استفاده کردند (Tsai et al. 2006). یزدچی^۷ و همکاران، شبکه عصبی و سیستم استنتاج فازی را به‌عنوان یک ابزار دسته‌بندی برای تشخیص عیب و دسته‌بندی فولاد نورد سرد استفاده کردند. آن‌ها تصویر یک تصویر به‌دست‌آمده را با استفاده از یک روش کاهنده خاص افزایش دادند و موقعیت عیب را با استفاده از آنتروپی و مورفولوژی محلی یافتند (Yazdchi et al. 2008).

دنگ^۸ و همکاران، یک مدل ترکیبی از شبکه عصبی مصنوعی و الگوریتم ژنتیک پیشنهاد دادند (Deng et al. 2009). ژانگ^۹ و همکاران، ترکیبی از استنتاج مبتنی بر نمونه و نظریه مجموعه سخت

^۱Kusiak & Kurasek

^۲Yang

^۳Tseng

^۴Printed-Circuit Board (PCB)

^۵Chen

^۶Wang

^۷Tsai

^۸Yazdchi

^۹Deng

^{۱۰}Zhang

برای بهینه‌سازی پارامترهای فرآیند آسیاب کردن میل بادامک استفاده نمودند (Zhang et al. 2013). والوانیس و کسموپولوس^۱ برای تشخیص و دسته‌بندی عیب در رادیوگرافی جوش، سه ابزار دسته‌بندی متفاوت شامل شبکه عیبی، ماشین بردار پشتیبان و نزدیک‌ترین K همسایه را بکار گرفتند (Valavanis and Kosmopoulos 2010). صدیقی و افشاری^۲ شبکه عصبی و الگوریتم ژنتیک را برای توصیف روابط غیرخطی گوناگون بین پارامترهای سنگ‌زنی توصیف کردند (Sedighi and Afshari 2010).
 با این وجود، مطالعه منتشرشده برای فرآیند نورد سرد برای کنترل عیب چسبندگی محدود به تحقیقات زیر است: پارالیکز^۳ و همکاران، روش‌های نیمه تجربی را برای پیش‌بینی کرنش در عملیات شکل‌گیری کلاف توسعه دادند. این داده‌ها، با داده‌های یک واحد صنعتی تأیید و همبستگی خوبی را نشان دادند. این مدل‌ها، یک بینش برای انتقال‌های مختلف و تأثیر آن‌ها بر روی کرنش‌ها ارائه کردند (Paralikas et al. 2009). زاریت و دیس^۴ با استفاده از روش FCANN^۵، دانش را از شبکه‌های عصبی استخراج و ارائه کردند. این رویکرد، برای درک رابطه میان پارامترهای فرآیند از طریق قواعد ضمنی در شرایط مختلف عملیاتی بر روی منحنی بار از فرآیند نورد سرد، قابل اجرا است (Za'rate and Dias 2009). آگروال و شیوپوری^۶ یک روش جدید برای پیش‌بینی عیوب سطحی در تولیدات میله‌ای ارائه کردند و سپس یک سیستم خودکار به نام تشخیص‌هایی روی نورد غلتکی توسعه دادند که نتایج آن با بازرسی دستی بسیار نزدیک بود (Agarwal and Shivpuri 2013). پرز^۷ و همکاران، از یک رویکرد کاهش ابعاد برای تحلیل بصری یک فرآیند نورد سرد استفاده کردند. روش پیشنهادی آن‌ها، روابط بین رفتارهای پویا و خطای پراکندگی در فرآیند نورد را پیدا می‌نماید (Pérez et al. 2013).
 در این مقاله، مسئله عیب چسبندگی در کلاف‌های فولادی نورد سرد را به‌عنوان یک مسئله دسته‌بندی تعریف می‌شود تا با استخراج قواعد دسته‌بندی شرایط عملیاتی مطلوب برای فرآیند تعیین شود.

روش‌شناسی پژوهش

در این بخش، ضمن مرور متداول‌ترین فرآیند داده‌کاوی یعنی فرآیند استاندارد صنعتی داده‌کاوی^۸ (CRISP-DM) به‌منظور هدایت اصولی تحلیل‌های داده‌کاوی، ابعاد مسئله تحت بررسی از دیدگاه این فرآیند تبیین می‌گردد. این فرآیند در نسخه نرم‌افزار کلمنتاین^۹ گنجانده شده است.

¹Valavanis & Kosmopoulos

²Sedighi & Afshari

³Paralikas

⁴Za'rate & Dias

⁵FCANN (Formal Concept Artificial Neural Network)

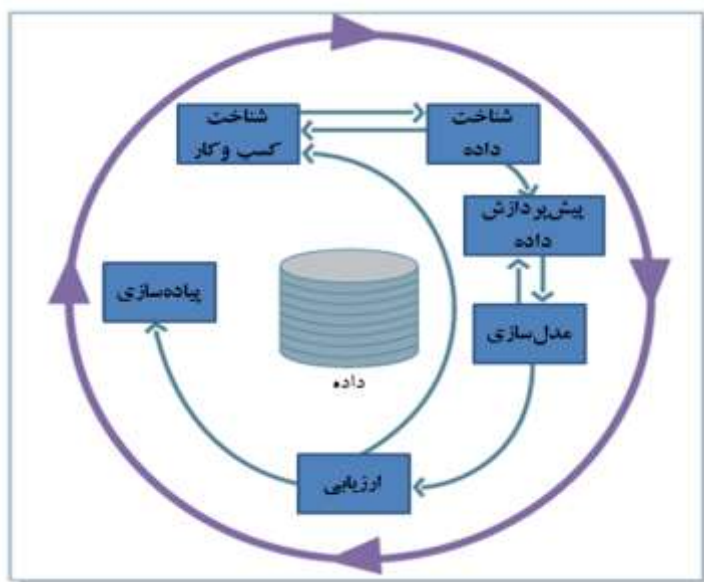
⁶Agarwal & Shivpuri

⁷Pérez

⁸Cross Industry Standard Process for Data Mining (CRISP-DM)

⁹Clementine

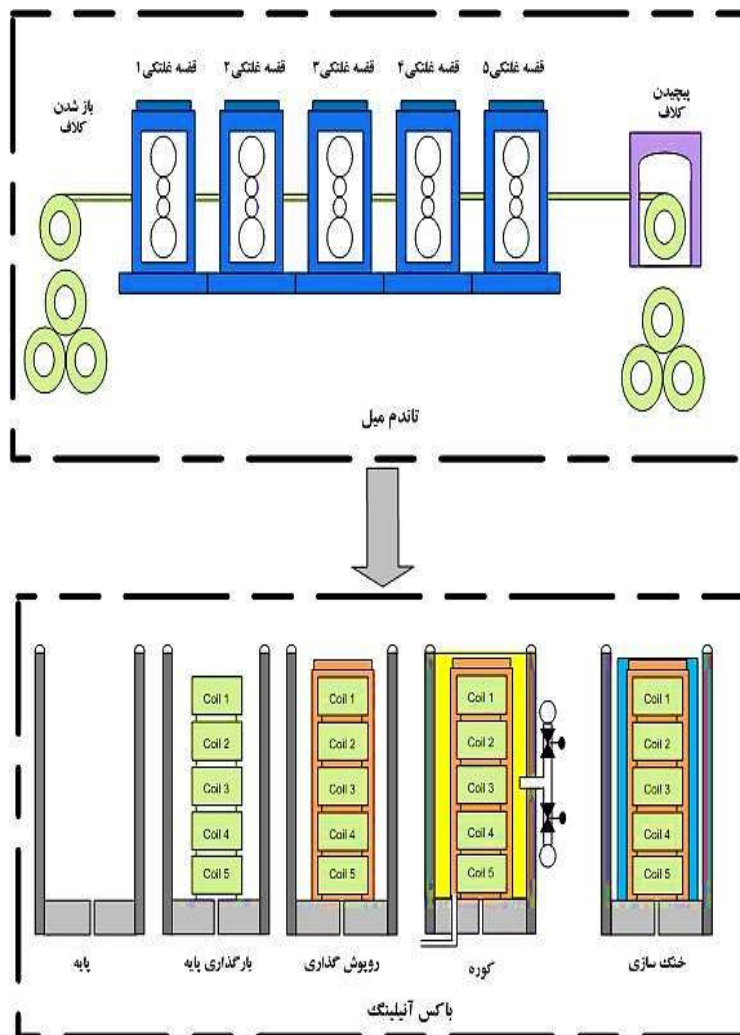
این فرآیند را می‌توان در قالب شکل ۱ نمایش داد که شامل مراحل شش‌گانه‌ای است که در ذیل بدان اشاره می‌گردد.

شکل ۱. فرآیند استاندارد صنعتی داده‌کاوی

الف) شناخت کسب‌وکار: شناخت کسب‌وکار شامل تعیین اهداف تجاری، ارزیابی موقعیت‌ها، شکل‌دهی اهداف داده‌کاوی و توسعه دادن برنامه پروژه است.

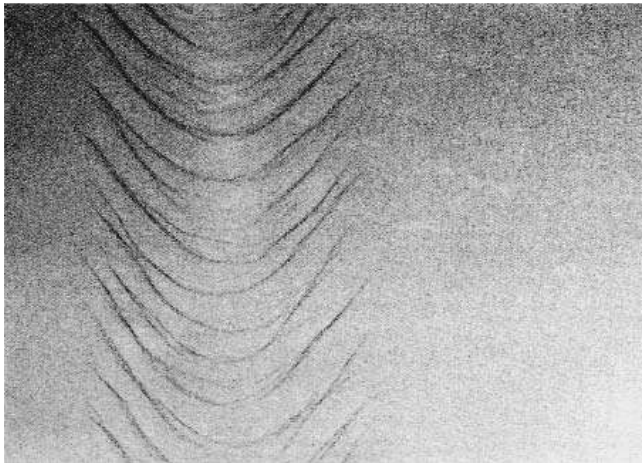
بخشی از محصولات نورد گرم فرایندهای تولید محصولات فولادی، برای تولید محصولات باکیفیت بالاتر به نورد سرد جهت انجام و تکمیل عملیات ارسال شده تا درنهایت محصول مورد مصرف در اتومبیل‌سازی و ازاین‌دست را تولید نماید. درواقع، فرآیند نورد سرد برای تولید محصولات نورد با سطح پرداخت عالی و تلورانس ضخامت مشخصی استفاده می‌شود. در نورد سرد، تغییر شکل با نیروی اعمالی از سوی غلتک‌ها بر روی ورق بازشده، صورت می‌گیرد. فرآیند نورد سرد شامل دو زیر فرآیند است که تحت عنوان تاندمیل^۱ و باز پخت شناخته می‌شوند. نمودار چیدمان فرآیند نورد سرد در شکل ۲ نمایش داده شده است.

شکل ۲. نموداری از فرآیند نورد سرد

در تاندوم میل، ورق‌های فولادی از قفسه‌های غلتکی عبور می‌کنند، به طوری که ورق‌های با ضخامت مطلوب تولید شود. در شروع خط، هر کلاف به وسیله بازکننده کلاف بازمی‌گردد و سپس از ۵ قفسه غلتکی عبور می‌کند. هر قفسه، یک جفت غلتک با ابعاد دو فوت در قطر دارد که توسط موتورهای الکتریکی قدرتمندی به حرکت درمی‌آیند و با تنگنا قرار دادن فولاد، ضخامت را کاهش می‌دهند. در پایان خط، ورق به صورت کلاف پیچیده می‌شود. بعد از تاندوم میل، ورق بایستی باز پخت شود. این مرحله یعنی باز پخت جعبه‌ای، فرآیند گرمایش، تابش متعادل و خنک‌سازی به منظور به دست آوردن خواص ویژه مواد است. در این مرحله، پنج کلاف ورق را در یک کوره مسدود روی یک پایه گذاشته به طوری که گاز H₂ و یا HNX در

کوره دمیده می‌شود تا در مقابل هوا از آن محافظت شود. روی این کوره یک کلاهدک گذاشته می‌شود تا فرآیند باز پخت انجام گردد. در این مرحله، باز پخت آرام و تبلور مجدد صورت می‌گیرد. در واقع، باز پخت آرام رسوب‌های سانتی‌متری و حالات آتشفشانی را که استحکام فولاد را کاهش می‌دهد، کمینه می‌نماید. تبلور مجدد باز پخت، فرم‌های بلورین را در حالت شکل‌دهی قبل از سرد شدن، تجدید ساخت می‌نماید. در نهایت، مواد به‌دست‌آمده سطح تمیز و همواری به‌منظور صنایع اتومبیل‌سازی دارند. در برخی از موارد بعد از مرحله باز پخت، جدایش زیرسطحی از جوش لایه‌ای رخ می‌دهد که تحت عنوان عیب چسبندگی شناخته می‌شود که تجزیه و تحلیل این عیب و پارامترهای مؤثر بر آن و تنظیم این پارامترها برای کاهش عیب از اهداف این مقاله به شمار می‌رود. تصویری از عیب چسبندگی را می‌توان در شکل ۳ مشاهده نمود.

شکل ۳. یک نمونه از عیب چسبندگی

در گذشته علت اصلی عیب چسبندگی، کوره‌های باز پخت، فرض می‌شد؛ چون این عیب در پایان مرحله باز پخت مشاهده می‌شود؛ اما باید گفت که عوامل مختلف دیگری می‌توانند ایجادکننده عیب چسبندگی باشند. شرکت‌هایی در دنیا وجود دارند که بیش از ۱۰ درصد محصولات آن‌ها دارای این عیب است. با انجام اقدامات اصلاحی در خطوط نورد می‌توان این عیب را تا یک درصد کاهش داد. بنابراین با وجود اینکه عیب چسبندگی در مرحله باز پخت مشاهده می‌شوند، اما عوامل مؤثر بر شکل‌دهی این عیب را می‌توان علاوه بر باز پخت، در مراحل قبل و بعد از باز پخت هم جستجو کرد. در مقیاس بالای تولید، حدود پنج درصد عیب چسبندگی، زیان‌های هنگفتی را به شرکت‌های تولیدکننده فولاد تحمیل می‌نماید؛ بنابراین سعی و تلاش برای کاهش این عیب همواره وجود دارد. بررسی عوامل ایجادکننده این عیب به‌تنهایی و یا حتی زوجی عوامل، نتایج چندان مناسبی را ایجاد نکرده است؛ زیرا عوامل ایجادکننده عیب چسبندگی، به پارامترهای مختلف فرآیندی مربوط می‌شود که بعضی از آن‌ها اثر

معکوس بر روی یکدیگر دارند؛ بنابراین به کارگیری رویکرد یکپارچه‌ای که قادر باشد، هم‌زمان عوامل بالقوه مختلف شکل‌دهی عیب چسبندگی را بررسی کند، مفید است.

این عوامل را می‌توان تحت عنوان مشخصه‌های شرطی یک مسئله دسته‌بندی تعریف کرد که یک دسته کلاف‌های بدون عیب و دسته دیگر کلاف‌های دارای عیب چسبندگی باشند. مطالعه این مجموعه داده باهدف پاسخ‌گویی به این سؤال صورت می‌گیرد که چگونه می‌توان عیب چسبندگی را بر روی ورق‌های نورد سرد کاهش داد. برای پاسخ‌دهی به این سؤال، باید بررسی نمود چه مشخصه‌هایی با چه مقادیری در ایجاد این عیب مؤثر هستند. به‌عبارت‌دیگر اهمیت مشخصه‌ها را در ایجاد عیب می‌بایست بررسی نمود. ایجاد یک مدل دسته‌بندی که فقط دقت بالایی داشته و بتواند یک نمونه را پیش‌بینی نماید برای تحلیل مسئله تحت بررسی کفایت نمی‌کند و لازم است علاوه بر تعیین اهمیت مشخصه‌ها، قواعد دسته‌بندی استخراج گردد تا بر اساس آن بررسی نمود که آیا می‌توان برای مشخصه‌های فرآیندی محدوده‌ای تنظیم نمود که عیب به حداقل مقدار ممکن برسد یا نه.

ب) شناخت داده: با شکل‌گیری اهداف کسب‌وکار و برنامه پروژه، مرحله بعدی، شناخت داده با توجه به نیازمندی‌های اطلاعاتی است. این مرحله، شامل جمع‌آوری اولیه اطلاعات، توصیف، شناسایی و تأیید کیفیت اطلاعات است. شناسایی اطلاعات مانند مشاهده آماره‌های خلاصه‌شده که مشاهده بصری متغیرهای قطعی و قیاسی را در بردارد، می‌تواند نقطه انتهایی این مرحله باشد. در طول این مرحله، مدل‌هایی همچون تحلیل خوشه‌ای را به‌منظور تعیین الگوهای داده می‌توان بکار برد.

برای اینکه بتوان عیب چسبندگی را مورد تجزیه‌وتحلیل قرار داد، نیاز است تا پارامترهایی که می‌توانند نقشی در ایجاد عیب داشته باشند تعیین کرد. بدین منظور، فهرستی از پارامترهای مختلف تعیین گردید که از یک کلاف به کلاف دیگر تغییر می‌کند. این پارامترها، بر اساس کار تحقیقاتی توسط وندت و همکاران در سال ۲۰۰۷ و همچنین با نظر کارشناسان آن شرکت فولادی تعیین گردید. درواقع، این پارامترها به‌عنوان مشخصه‌های شرطی و «وجود یا عدم وجود عیب چسبندگی» به‌عنوان مشخصه تصمیم مسئله دسته‌بندی در نظر گرفته شد. ویژگی‌های این مشخصه‌ها در جدول ۱، قابل مشاهده است. بر اساس این جدول، هفت مشخصه شرطی عددی^۱ و چهار مشخصه شرطی رسته‌ای^۲ هستند.

جدول ۱. فهرست مشخصه‌های مجموعه داده عیب چسبندگی

ردیف	نام مشخصه	نام لاتین	نوع مشخصه	واحد	دامنه
۱	کشش کلاف پیچ تاندم	Tension	رسته‌ای	-	صفر برای $25N/mm^2$ یا یک $22N/mm^2$ برای

ردیف	نام مشخصه	نام لاتین	نوع مشخصه	واحد	دامنه
۲	گریدهای فولاد	CRMQLY	رسته‌ای	-	F1R, F3R, F5R, G4R, J1R, X1R, X1RY, X2ER, X2R, X2MI, X3R, X3MI, X5R, X7R, X8R, X4ER, X4MI
۳	موقعیت ورق در کوره	PositionInCharge	رسته‌ای	-	B, C ₁ , C ₂ , C ₃ , T
۴	گاز مورد استفاده در کوره	Gas	رسته‌ای	-	HNX, H ₂
۵	زبری	Roughness	عددی	cm ⁻¹	[۱۸, ۹۹]
۶	تمیزی	Cleaning	عددی	mg/m ²	[۳۰, ۸۹]
۷	عرض ورق	Width	عددی	mm	[۶۱۵, ۱۶۱۰]
۸	ضخامت ورق	Thickness	عددی	mm	[۰, ۲۲, ۳]
۹	قطر بیرونی کلاف ورق	CoilDiameter	عددی	mm	[۹۴۴, ۲۰۹۲]
۱۰	وزن شارژ	ActualWeightOfCharge	عددی	ton	[۱۲۲۳۵۰, ۱۹۲۱۰]
۱۱	زمان حرارت دهی عملی	ActualHeatingTime	عددی	hour	[۱۲/۱۳۳, ۶۲/۱۳۳]
۱۲	مشخصه عیب	Non-Defect/Defect	رسته‌ای	-	۱ یا ۰

مشخصه‌های دیگری نیز وجود داشتند که اهمیت زیادی برای مطالعه داشتند، اما به دلیل ثابت نگه‌داشته شدن آن‌ها برای همه ورق‌های تولیدی، کنار گذاشته شدند که از این دست می‌توان به سرعت باز شدن ورق، دمای حرارت دهی^۱ و زمان آغاز خنک کاری اشاره نمود. مشخصه‌هایی همچون شیفت و تیم کاری نیز با وجود اطلاعات موجود حذف شدند؛ زیرا بر اساس نظر کارشناسان شرکت، عملکرد تیم‌های مختلف در شیفت‌های متفاوت یکسان است. همچنین مقادیر برخی از مشخصه‌ها همچون پروفیل نورد گرم به دلیل ضعف در سیستم اطلاعاتی برای ورق‌های مختلف موجود نبودند که این مشخصه‌ها هم از مجموعه مشخصه‌ها کنار گذاشته شدند.

ج) پیش‌پردازش داده: بعد از شناسایی منابع اطلاعاتی موجود، نیاز است که منابع، انتخاب و پالایش شوند و به فرم دلخواه و قالب‌دار تبدیل گردند. در این مرحله، پالایش و تغییر شکل داده‌ها برای مدل

کردن آن‌ها صورت می‌گیرد. همچنین شناسایی داده‌ها، با دقت بیشتری انجام شده و مدل‌های بیشتری استفاده شده تا مجدداً فرصت مشاهده الگوهای شکل گرفته بر پایه شناخت کسب‌وکار فراهم گردد. داده‌های موردبررسی برای کلاف‌های مختلف نورد سرد، در یک پایگاه داده متمرکز قرار نداشتند، به طوری که یک پایگاه داده اکثر مشخصه‌ها به جز مشخصه‌های سختی و تمیزی را دارا است؛ اما مقادیر مشخصه‌های سختی و تمیزی برای برخی از کلاف‌ها در یک پایگاه داده دیگر ذخیره می‌شود و علت این امر، آن است که به دلیل اندازه‌گیری دستی و نمونه‌ای این دو مشخصه، هنوز امکان یکپارچه‌سازی در این شرکت فولادی فراهم نشده است؛ بنابراین یکپارچه‌سازی این دو پایگاه برای این مطالعه با استفاده از مشخصه کلیدی شماره اصلی کلاف انجام می‌شود.

آنچه باید بدان توجه کرد اینکه مقدار مشخصه‌های سختی و تمیزی برای برخی از کلاف‌ها اندازه‌گیری شده و بنابراین برای کلاف‌های زیادی این مقادیر وجود ندارد. لذا پالایش مجموعه داده ایجاد شده برای انجام مطالعه ضروری است. بر همین اساس، کلاف‌هایی که مقادیر این دو مشخصه برای آن‌ها وجود نداشت، کنار گذاشته شد. همچنین کلاف‌هایی که بیش از نیمی از مشخصه‌های باقیمانده آن‌ها بدون مقدار بودند، نیز از تجزیه و تحلیل کنار گذاشته شد.

داده‌ها در یک دوره نه‌ماهه جمع‌آوری گردید و از تعداد ۱۶۲۰۷۹ کلاف تولید شده در واحد نورد سرد، فقط ۱۹۵۲ کلاف در مجموعه داده وجود داشت که با مطالب گفته شده، تطابق داشت. بر اساس آنچه گفته شد، مجموعه داده تحت مطالعه دارای ۱۲ مشخصه (۱۱ مشخصه شرطی و یک مشخصه دسته) و ۱۹۵۲ رکورد است که تعداد رکوردهای دارای عیب آن ۱۴۳ و مابقی کلاف‌های بدون عیب هستند.

برای آشنایی بیشتر با مجموعه داده برخی از آماره‌های شناخته شده برای مشخصه‌های عددی در جدول ۲ مرور می‌گردد. بر اساس اطلاعات این جدول می‌توان گفت فقط برخی از مقادیر رسته‌ای مرتبط با گریدهای فولاد است که در آن عیب دیده نمی‌شود و موقعیت C4 نیز در بین موقعیت دارای ورق‌های بدون عیب است. هرچند تعداد ورق‌های بدون عیب در این موقعیت، پایین است که این به دلیل ضعف سیستم اطلاعاتی بوده که اطلاعات کلاف‌های حاوی این موقعیت جزو مقادیر گم شده بوده و از مجموعه داده کنار گذاشته شدند.

(د) مدل‌سازی: برای تحلیل اولیه، نرم‌افزارهای داده‌کاوی با ترسیم داده‌ها و بررسی ارتباطات آن‌ها مفید است. هنگامی که شناخت بیشتری در مورد داده‌ها حاصل شد، می‌توان مدل‌های جزئی بیشتری را متناسب با نوع داده بکار برد. همچنین در این مرحله، تقسیم اطلاعات به مجموعه‌های آموزشی و آزمایشی برای مدل‌سازی مورد توجه قرار گرفته و اعتبار مدل ساخته شده مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

جدول ۲. آماره‌های مشخصه‌های عددی مجموعه داده تحت بررسی

ردیف	نام مشخصه عددی	میانگین	کمینه	بیشینه	دامنه	انحراف استاندارد	میان‌ه	مد
۱	زبری	۵۰/۵۵۵	۱۸	۹۹	۸۱	۱۵/۸۵۵	۴۸	۴۱
۲	تمیزی	۵۹/۳۹۴	۳۰	۸۹	۵۹	۶/۷۵۰	۶۰	۶۰
۳	عرض ورق	۱۰۹۴/۹۱۵	۶۱۵	۱۶۱۰	۹۹۵	۱۷۴/۴۲۹	۱۰۱۵	۱۰۰۰
۴	ضخامت ورق	۰/۹۹۴	۰/۲۲	۳/۰	۲/۷۸	۰/۳۶۹	۰/۸	۰/۷
۵	قطر بیرونی کلاف ورق	۱۶۹۵/۸۷۶	۹۴۴	۲۰۹۲	۱۰۹۸	۹۶/۵۹۴	۱۶۸۸	۱۶۹۴
۶	وزن شارژ	۶۴۴۷۰/۷۶۹	۱۹۲۱۰	۱۲۲۳۵۰	۱۰۳۱۴۰	۱۳۳۵۸/۳۰۵	۶۰۸۲۵	۵۳۹۲۰
۷	زمان حرارت دهی عملی	۲۲/۳۶۸	۱۲/۱۳۳	۶۲/۱۳۳	۵۰	۵/۱۲	۲۱/۸۰	۲۱/۱۰

در این قسمت، مدل‌های دسته‌بندی شناخته‌شده همچون درخت تصمیم C5.0، رگرسیون لجستیک، شبکه‌های عصبی و ماشین بردار پشتیبان بر روی مجموعه داده عیب چسبندگی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. برای این ارزیابی، مجموعه داده به‌طور تصادفی به دو مجموعه آموزش و آزمون با نسبت‌های ۸۰ و ۲۰ تقسیم‌شده که هر آزمایش پنج بار تکرار شده است. اجرای مدل‌های دسته‌بندی شناخته‌شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS Clementine صورت می‌پذیرد. مدل‌های دسته‌بندی مورد استفاده در ادامه به‌طور اجمالی معرفی می‌شوند.

درخت تصمیم C5.0: هر مدل درخت تصمیم، از مجموعه‌ای از قوانین، برای تقسیم یک جمعیت ناهمگن و وسیع به گروه‌های کوچک‌تر و همگن‌تر بر اساس یک متغیر هدف خاص تشکیل شده است. در هر تقسیم‌بندی متوالی، اعضای مجموعه‌های حاصل بیش‌ازپیش به یکدیگر شباهت پیدا می‌کنند. الگوریتم C5.0، جدیدترین نسخه الگوریتم‌های درخت تصمیم است. الگوریتم C5.0، ابتدا یک درخت بزرگ‌تر از

حد لازم را ایجاد می‌کند و سپس آن را برای ایجاد یک مدل باثبات‌تر، هرس می‌نماید. این الگوریتم، برای انتخاب از میان درخت‌های فرعی نامزد از یک مجموعه اعتبار استفاده نکرده بلکه از همان داده‌های استفاده‌شده برای تصمیم‌گیری درباره چگونگی هرس درخت، استفاده می‌کند. این الگوریتم، درختان را با بررسی نرخ خطای آن‌ها در هر گره و فرض اینکه نرخ واقعی خطا در واقع بدتر از این است، هرس می‌نماید.

شبکه‌های عصبی مصنوعی^۸: یک شبکه عصبی مصنوعی، ایده‌ای است برای پردازش اطلاعات که از سیستم عصبی زیستی الهام گرفته‌شده و مانند مغز به پردازش اطلاعات می‌پردازد. شبکه‌های عصبی، با قابلیت قابل توجه آن‌ها در استنتاج معانی از داده‌های پیچیده یا مبهم، می‌تواند برای استخراج الگوها و شناسایی روش‌هایی که آگاهی از آن‌ها برای انسان و دیگر روش‌های کامپیوتری بسیار پیچیده و دشوار است؛ به کار گرفته شود. از شبکه‌های عصبی برای پیش‌بینی، دسته‌بندی و خوشه‌بندی استفاده می‌کنند (Olsen and Delen 2008).

رگرسیون لجستیک^۹: رگرسیون لجستیک یک مدل آماری رگرسیون برای متغیرهای وابسته رسته‌ای است. این مدل را می‌توان به‌عنوان مدل خطی تعمیم‌یافته‌ای که از تابع لججیت به‌عنوان تابع پیوند استفاده می‌کند و خطایش از توزیع چندجمله‌ای پیروی می‌کند، به حساب آورد. در این مدل، مقادیر نسبت احتمالات برای هر کدام از متغیرهای توصیفی که رابطه معنی‌دار آماری با احتمال موفقیت ناشی از متغیر وابسته داشته باشند، محاسبه می‌شود (Olsen and Delen 2008).

ماشین‌های بردار پشتیبان^{۱۰}: ماشین‌های بردار پشتیبان، مجموعه‌ای از روش‌های یادگیری نظارتی^۳ هستند که به‌منظور رگرسیون و دسته‌بندی مورد استفاده قرار می‌گیرند. به عبارت ساده‌تر، در مجموعه‌ای از داده‌های یادگیری که هر نمونه به یکی از دودسته تعلق دارد، یادگیری ماشین بردار پشتیبان می‌تواند پیش‌بینی کند که یک داده جدید به کدام دسته تعلق دارد. در سال ۱۹۶۳ ماشین‌های بردار پشتیبان به‌منظور دسته‌بندی دودویی داده‌ها معرفی شدند. در این مسئله هدف جدا کردن دودسته به کمک تابعی است که از نمونه‌ها استنتاج می‌شود. این جداکننده باید به‌گونه‌ای باشد که کارایی لازم را به‌منظور پیش‌بینی مناسب داده‌های جدید داشته باشد. در ماشین‌های بردار پشتیبان، پیش‌بینی به معنای دسته‌بندی نظارتی است که شامل دو گام می‌شود: در اولین گام، ماشین بردار پشتیبان با تعدادی از داده‌های موجود در یک مجموعه داده، به‌عنوان یک ابزار دسته‌بندی آموزش داده می‌شود و در دومین گام، از این ابزار دسته‌بندی آموزش‌یافته، به‌منظور دسته‌بندی بقیه داده‌ها استفاده می‌گردد (Olsen and Delen 2008).

ه) ارزیابی: با توجه به اهداف تجاری شکل‌گرفته در مرحله اول یعنی شناخت کسب‌وکار، نتایج مدل ارزیابی می‌شود. این ارزیابی منجر به شناسایی نیازهای دیگر می‌گردد. در این مرحله گاهی لازم است به‌طور مکرر به مراحل قبلی فرآیند CRISP-DM، بازگشت داشت. به دست آوردن شناخت کسب‌وکار در

داده کاوی، یک فرآیند تکراری است تا اینکه نتایج روش‌های مختلف ترسیمی، آماری و ابزارهای هوش مصنوعی به کاربر، روابط جدیدی را ارائه و شناخت عمیق‌تری از عملیات سازمان فراهم نماید. در مسائل دسته‌بندی، منبع اولیه ارزیابی‌های عملکرد، ماتریس انطباق یا تطابق^۱ است که ماتریس دسته‌بندی نامیده می‌شود. جدول ۳ یک ماتریس انطباق را برای یک مسئله دسته‌بندی با دودسته صفر و یک را نشان می‌دهد.

جدول ۳. یک ماتریس انطباق ساده

دسته درست			
منفی	مثبت		
شمارش مثبت غلط (FP)	شمارش مثبت درست (TP)	پیش‌بینی صحیح	دسته پیش‌بینی شده
شمارش منفی درست (TN)	شمارش منفی غلط (FN)	پیش‌بینی نادرست	

اعداد در امتداد قطر، از بالاترین در سمت چپ تا پایین‌ترین در سمت راست، تصمیمات صحیح اتخاذ شده را نشان می‌دهد و اعداد خارج از این قطر، خطاها را بازنمایی می‌کند. نرخ مثبت درست^۱ یک مدل دسته‌بندی، با تقسیم مثبت‌های درست دسته‌بندی شده (تعداد مثبت‌های درست) بر کل تعداد مثبت‌ها برآورده می‌گردد. دقت^۲ یک مدل دسته‌بندی با تقسیم تعداد مثبت‌ها و منفی‌های درست دسته‌بندی شده بر تعداد کل نمونه‌ها به دست می‌آید (Olsen and Delen 2008).

دقت معمول‌ترین معیار ارزیابی مدل‌های دسته‌بندی به شمار می‌رود که بر اساس نحوه تقسیم‌بندی مجموعه داده و تکرار فرآیند یادگیری، عموماً به صورت متوسط بیان می‌شود.

$$\text{True Positive Rate} = \frac{TP}{TP + FN}$$

$$\text{Accuracy} = \frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN}$$

فرمول ۱.

و) پیاده‌سازی: داده کاوی می‌تواند در بازبینی فرضیات گذشته و یا برای کشف دانش یعنی شناسایی روابط مفید و غیرمنتظره مورد استفاده قرار گیرد. می‌توان از طریق دانش کسب‌شده در مراحل نخستین فرآیند CRISP-DM، مدل‌های با کمترین عیب را به دست آورد که ممکن است برای اهداف زیادی در عملیات کسب‌وکار شامل پیش‌بینی و یا تعیین موقعیت‌های کلیدی استفاده گردد. این مدل‌ها باید برای

1Coincidence Matrix
2True Positive Rate
3Accuracy

تغییر شرایط عملیاتی، آگاهی دهنده باشند، چون ممکن است که آنچه امروز درست است، سال آینده درست نباشد. اگر تغییرات مهمی اتفاق بیفتد، مدل سازی باید دوباره صورت پذیرد. همچنین عاقلانه به نظر می رسد که نتایج پروژه داده کاوی را به عنوان اسنادی نگهداری کرد تا به عنوان شواهدی برای مطالعات آینده موجود باشند. در حقیقت این نتایج، دانش پنهانی است که از داده های بانک های اطلاعاتی با بهره گیری از داده کاوی استخراج شده و می تواند کمک کننده در تصمیم گیری باشد و در چرخه مدیریت دانش، در تولید و استفاده مدنظر قرار گیرد.

برای صحت گذاری بر قواعد استخراج شده از مجموعه داده اصلی و همچنین بررسی قابلیت پیاده سازی آن ها، نتایج برای کارشناسان آن شرکت فولاد ارائه گردید و بر اساس صحبت های انجام شده، مشخص گردید که برخی از قواعد در سیستم اعمال شده تا توسط خبره خارجی به آن ها ارائه شده است.

یافته های پژوهش

نتایج به دست آمده از اجرای مدل های دسته بندی مورد بررسی شامل درخت تصمیم C5.0، رگرسیون لجستیک، شبکه های عصبی و ماشین بردار پشتیبان، در جدول ۴ برای مجموعه داده اصلی نشان داده شده است. این نتایج شامل متوسط و انحراف معیار برای دقت کلی، متوسط و انحراف معیار دقت برای دسته های تعریف شده یعنی عیب دار (دسته یک) و بدون عیب (دسته صفر) هستند.

علت نمایش دقت برای دودسته، این است که به دلیل نامتوازن بودن مجموعه داده اصلی اکثر مدل ها توانایی جزئی در تشخیص دسته اقلیت دارند. این موضوع را ستون پنجم جدول ۳، تأیید می نماید. با توجه به اینکه دسته اقلیت حدود هشت درصد مجموعه داده اصلی را شکل می دهد، برخی از مدل ها همچون شبکه عصبی فقط داده را در دسته بدون عیب، دسته بندی می نماید و به همین دلیل متوسط و انحراف معیار دقت برای دسته یک، صفر است. این نتیجه به هیچ وجه نمی تواند مطلوب باشد؛ زیرا عملاً دسته بندی انجام نمی شود و بر اساس اینکه فراوانی دسته اکثریت، بالاتر است، همه رکوردها، صفر پیش بینی می گردد.

جدول ۴. نتایج مدل های دسته بندی بر روی مجموعه داده اصلی

ردیف	نام مدل دسته بندی	متوسط (انحراف معیار) دقت دسته صفر	متوسط (انحراف معیار) دقت دسته یک	متوسط (انحراف معیار) دقت
۱	رگرسیون لجستیک	۹۸/۹۴ (۰/۳۷)	۱۵/۹۷ (۶/۲)	۹۲/۶۹ (۱/۶۹)
۲	شبکه های عصبی	۱۰۰/۰ (۰/۰)	۰/۰ (۰/۰)	۹۲/۶۴ (۰/۶۴)
۳	ماشین بردار پشتیبان	۹۸/۶۵ (۰/۶۵)	۱۶/۷۳ (۴/۷۳)	۹۲/۶۳ (۱/۰۸)
۴	درخت C5.0	۹۸/۶۰ (۱/۳۷)	۲۶/۵۶ (۱۹/۵۴)	۹۳/۲۴ (۲/۱۸)

در میان مدل‌های مورداستفاده برای مجموعه داده اصلی، درخت تصمیم C5.0 ضمن ایجاد بالاترین متوسط دقت کلی، بیشترین متوسط دقت را برای دسته اقلیت داشته که این موضوع نشان‌دهنده عملکرد مناسب این مدل است. همچنین با این مدل می‌توان قواعد دسته‌بندی را استخراج کرد که از یک سو کاربران درک خوبی نسبت به آن‌ها دارند و از سوی دیگر می‌توان با به‌کارگیری این قواعد، پارامترهای از خط تولید که در دسترس مهندسين تولید هستند را در جهت کاهش عیب تنظیم نمود. به‌عبارت‌دیگر، ممکن است برخی از مشخصه‌های مجموعه داده اعم از گرید فولاد، عرض و ضخامت ورق عموماً جزو مشخصه‌های تعریفی توسط مشتری باشند و در تنظیم آن‌ها مهندسين تولید نقشی ندارند، اما می‌توان پارامترهایی همچون زبری، تمیزی و گاز مورداستفاده در کوره را بر اساس مشخصه‌های تعریف‌شده توسط مشتری طوری تنظیم نمود که عیب چسبندگی کاهش یابد. درخت تصمیم C5.0 به دلیل عملکرد مناسب از نظر متوسط دقت کلی و متوسط دقت برای دسته اقلیت در مجموعه داده اصلی را می‌توان برای تحلیل و تصمیم‌گیری مورداستفاده قرار داد. این نتایج شامل تعیین اهمیت مشخصه‌ها و مجموعه قواعد تولیدشده با استفاده از درخت تصمیم C5.0 است.

مجموعه قواعد استخراج‌شده از مجموعه داده اصلی با استفاده از درخت C5.0 در جدول ۵ گنجانده شده است. بر اساس این جدول باید گفت که ۲۱ قاعده استخراج‌شده است که از این میان، نه قاعده مربوط به دسته یک یعنی ورق‌های عیب‌دار و مابقی مربوط به دسته صفر یعنی ورق‌های بدون عیب است. در مقابل هر قاعده یک عبارت پراتزی وجود دارد که شامل دو بخش است که بخش اول تعداد رکوردهای پوشش داده‌شده و بخش دوم دقت قاعده را نمایش می‌دهد. دو قاعده با شماره‌های ۱۱ و ۱۵ وجود دارد که هیچ رکوردی را پوشش نمی‌دهند که یکی از آن‌ها برای پیش‌بینی دسته یک و دیگری برای پیش‌بینی دسته صفر است و با توجه به این مجموعه داده، عملاً ارزشی ندارند؛ ولی به دلیل ساختار درخت، ایجادشده‌اند؛ بنابراین برای این دو قاعده، پراتز مقابل آن به صورت (۰) است. دقت کلی برای مجموعه داده اصلی بر اساس این قواعد، ۹۴/۱۶ بوده که برای دسته اقلیت این مقدار به ۲۷/۹۷ می‌رسد. تعداد قواعد با طول شش، بیشترین فراوانی را با هفت قاعده دارد و تعداد قواعد با طول یک و دو، هرکدام یک است. متوسط طول قواعد این مجموعه، ۴/۷۲ است.

برای تعمیم نتایج به‌دست‌آمده بر اساس مجموعه قواعد، می‌بایست اطلاعات رکوردهایی از کلاف‌هایی که مشخصه‌های آن‌ها به‌طور کامل پر شده‌اند را به مجموعه داده اصلی اضافه نمود. همچنین قبل از اضافه نمودن رکوردها به مجموعه داده می‌توان دقت مجموعه قواعد استخراج‌شده را مورد ارزیابی قرار داد. بر اساس مجموعه قواعد به‌دست‌آمده از مجموعه داده اصلی می‌توان موارد زیر را بیان کرد که با استفاده از آن‌ها در راستای کاهش عیب چسبندگی، گام برداشت. هرچند برای عملیاتی ساختن این موارد، باید محدودیت‌های فنی را در نظر گرفت.

الف) بر اساس مجموعه قواعد و با توجه به داده‌های پالایش‌شده تغییر کشش از 25N/mm^2 به 22N/mm^2 تأثیری در ایجاد یا عدم ایجاد عیب چسبندگی نداشته است، هرچند، داده‌های

جمع‌آوری شده به‌گونه‌ای است که ورق‌های با مقدار دوم کشش، بسیار بیشتر از مقدار اول کشش بوده است.

ب) با توجه به‌قاعده یک، گاز HNX در مقایسه با گاز H2 ورق‌های دارای عیب بسیار کمی تولید می‌نماید؛ به‌طوری‌که این قاعده تعداد زیادی از رکوردها را با دقت بالا در دسته صفر (بدون عیب) قرار می‌دهد. اگر مشکلی در تأمین گاز HNX وجود نداشته باشد، پیشنهاد می‌شود از این گاز در کوره‌ها استفاده گردد.

جدول ۵. مجموعه قواعد استخراج‌شده از مجموعه داده اصلی به‌وسیله ابزار C5.0

شماره	قاعده
Rule#1	If Gas = HNX then non-defect (816; 0.974)
Rule#2	If Gas = H2 and Roughness > 40 then non-defect (517; 0.93)
Rule#3	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["F1R" "F5R" "X1R" "X2ER" "X2MI" "X3MI" "X5R" "X7R"] then non-defect (90; 0.878)
Rule#4	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["F3R"] and Thickness <= 0.750 and PositionInCharge in ["B"] and ActualHeatingTime <= 31.730 then defect (3; 1.0)
Rule#5	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["F3R"] and Thickness <= 0.750 and PositionInCharge in ["B"] and ActualHeatingTime > 31.730 then non-defect (4; 0.75)
Rule#6	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["F3R"] and Thickness <= 0.750 and PositionInCharge in ["C1" "C2" "C3"] then non-defect (7; 0.857)
Rule#7	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["F3R"] and Thickness <= 0.750 and PositionInCharge in ["T"] and ActualHeatingTime <= 31.170 then non-defect (4; 0.75)
Rule#8	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["F3R"] and Thickness <= 0.750 and PositionInCharge in ["T"] and ActualHeatingTime > 31.170 then defect (4; 1.0)
Rule#9	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["F3R"] and Thickness > 0.750 then non-defect (3; 1.0)
Rule#10	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["X2R"] then defect (7; 0.714)
Rule#11	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["G4R" "J1R" "X1RY" "X4ER" "X4MI"] then non-defect (0)
Rule#12	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["X3R"] and Width <= 1,250 and PositionInCharge in ["B" "C1" "C3"] then defect (16; 0.625)
Rule#13	If Gas = H2 and Roughness <= 40 and CRMQLY in ["X3R"] and Width

شماره	قاعده
	$\leq 1,250$ and PositionInCharge in ["C2"] and ActualHeatingTime ≤ 24.220 then non-defect (3; 1.0)
Rule#14	If Gas = H2 and Roughness ≤ 40 and CRMQLY in ["X3R"] and Width $\leq 1,250$ and PositionInCharge in ["C2"] and ActualHeatingTime > 24.220 then defect (3; 1.0)
Rule#15	If Gas = H2 and Roughness ≤ 40 and CRMQLY in ["X3R"] and Width $\leq 1,250$ and PositionInCharge in ["C4"] then defect (0)
Rule#16	If Gas = H2 and Roughness ≤ 40 and CRMQLY in ["X3R"] and Width $\leq 1,250$ and PositionInCharge in ["T"] and Thickness ≤ 0.670 then defect (3; 1.0)
Rule#17	If Gas = H2 and Roughness ≤ 40 and CRMQLY in ["X3R"] and Width $\leq 1,250$ and PositionInCharge in ["T"] and Thickness > 0.670 and ActualWeightOfCharge $\leq 66,965$ then defect (3; 1.0)
Rule#18	If Gas = H2 and Roughness ≤ 40 and CRMQLY in ["X3R"] and Width $\leq 1,250$ and PositionInCharge in ["T"] and Thickness > 0.670 and ActualWeightOfCharge $> 66,965$ then non-defect (11; 0.818)
Rule#19	If Gas = H2 and Roughness ≤ 40 and CRMQLY in ["X3R"] and Width $> 1,250$ then non-defect (17; 1.0)
Rule#20	If Gas = H2 and Roughness ≤ 40 and CRMQLY in ["X8R"] and CoilDiameter $\leq 1,630$ then defect (4; 1.0)
Rule#21	If Gas = H2 and Roughness ≤ 40 and CRMQLY in ["X8R"] and CoilDiameter $> 1,630$ then non-defect (11; 0.818)

ج) در صورتی که گاز H2 مورد استفاده قرار می‌گیرد، می‌توان بر اساس قواعد استخراج شده طوری عمل نمود که وجود عیب در ورق‌ها کاهش یابد.

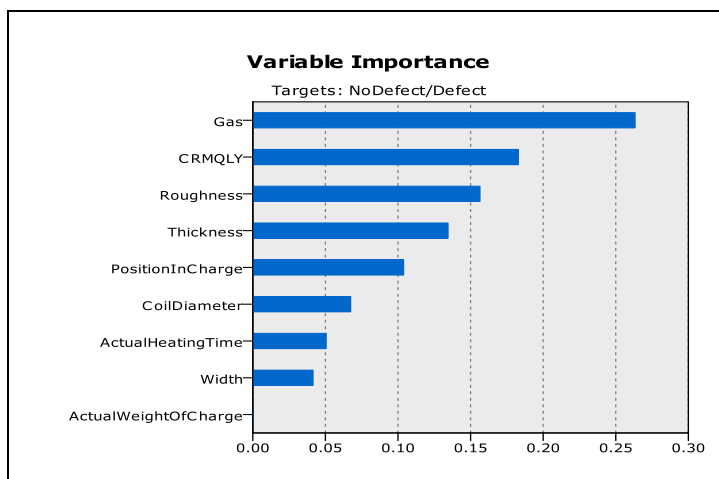
✓ با توجه به قاعده دو، اگر زبری ورق‌ها بالاتر از ۴۰ باشد با احتمال بالایی، عیب چسبندگی وجود ندارد. پوشش تعداد ۵۱۷ کلاف با دقت ۹۳ درصد در دسته بدون عیب، کارایی این قاعده را نمایان می‌سازد.

✓ با توجه به قاعده ۱۲، اگر گرید فولاد X3R بوده و عرض آن کمتر از ۱۲۵۰ باشد باید زبری کمتر از ۴۰ داشته و همچنین در یکی از موقعیت‌های «B»، «C1» و «C3» باشد، با احتمال خوبی، این عیب دیده نمی‌شود. این قاعده، ۱۶ کلاف را با دقت ۶۲/۵ درصد در دسته بدون عیب قرار می‌دهد. هر چند دقت این قاعده خیلی مناسب نیست.

✓ با توجه به قاعده ۱۹، اگر گرید فولاد X3R است و عرض آن بیشتر از ۱۲۵۰ باشد باید زبری کمتر از ۴۰ باشد تا با احتمال خوبی، عیب دیده نمی‌شود. این قاعده، ۱۷ کلاف را با دقت یک در دسته بدون عیب قرار می‌دهد.

✓ با توجه به قاعده ۲۱، در صورتی که گرید فولاد X8R است اگر زبری کمتر از ۴۰ و قطر خارجی کلاف بیشتر از ۱۶۳۰ باشد، در این صورت با احتمال خوبی عیب دیده نمی‌شود. پوشش ۱۱ کلاف با دقت ۸۱/۸ درصد می‌توان گواهی بر این عبارت باشد.

می‌توان اهمیت مشخصه‌های مجموعه داده عیب چسبندگی بر اساس ابزارهای مختلف دسته‌بندی و از جمله درخت تصمیم C5.0 تعیین کرد. علت تمرکز بر درخت تصمیم C5.0، عملکرد بهتر آن نسبت به سایر ابزارهاست. اهمیت مشخصه‌ها بر اساس درخت C5.0 در شکل ۴ نمایش داده شده است. بر اساس این شکل می‌توان گفت که مشخصه‌های گاز مورد استفاده، گرید فولاد، زبری و ضخامت دارای بیشترین اهمیت هستند. همچنین به نظر می‌رسد که وزن شارژ و تمیزی دو مشخصه‌ای هستند که نقش ناچیزی در ایجاد عیب دارند. همچنین باید گفت بر اساس سایر ابزارها که عملکرد منطقی دارند، مشخصه‌های وزن شارژ و تمیزی، مشخصه‌های کم‌اهمیتی قلمداد شده و سایر ابزارها مشخصه‌هایی که درخت تصمیم C5.0 مهم تلقی کرده را با تغییر ناچیزی از مقدار اهمیت، مهم تشخیص داده‌اند.

شکل ۴. اهمیت مشخصه‌های مجموعه داده اصلی با به‌کارگیری درخت تصمیم C5.0

با توجه به پایین بودن متوسط دقت پیش‌بینی در دسته یک، می‌توان گفت که این احتمال وجود دارد که مشخصه‌های دیگری در ایجاد عیب مؤثر هستند که با ثبت اطلاعات آن‌ها می‌توان به بررسی میزان تأثیر آن‌ها پرداخت. یکی از این مشخصه‌ها پروفیل نورد گرم است که در حال حاضر داده‌ای برای آن در سیستم اطلاعاتی شرکت ثبت نمی‌شود. علاوه بر این، تعداد رکوردهای مجموعه داده اصلی با جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با رکوردهای دیگر باید افزایش یابد تا امکان افزایش متوسط دقت پیش‌بینی برای دسته یک و در نهایت متوسط دقت کلی ابزار دسته‌بندی، فراهم شود.

برای صحت‌گذاری بر قواعد استخراج‌شده از مجموعه داده اصلی و همچنین بررسی قابلیت پیاده‌سازی آن‌ها، نتایج برای کارشناسان آن شرکت فولاد ارائه گردید و بر اساس صحبت‌های انجام‌شده، مشخص گردید که قاعده یک به‌صورت یک سیاست مدیریتی برای ورق‌های بازرگانی اعمال شده است؛ بدین معنی

که شرکت این‌گونه ورق‌ها را در کوره‌های با گاز HNX شارژ نموده است که این کار سبب کاهش قابل توجه عیب بر روی این ورق‌ها شده است. همچنین ورق‌هایی که عملیات باز پخت آن‌ها در کوره‌های با گاز H2 انجام می‌شود، می‌بایست دارای زبری بالاتر از ۴۰ باشند که این دانش توسط یک خبره خارجی به آن واحد ارائه شده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

امروزه یکی از عوامل کلیدی متمایزکننده سازمان‌های هوشمند از یکدیگر شناخت دقیق دانش و اطلاعات و همچنین بازیابی و بهره‌گیری از آن است. خلق، تأیید، ارائه، توزیع و به‌کارگیری دانش و اطلاعات می‌تواند منجر به بهبود بهره‌وری و خدمت‌رسانی بهتر به ذی‌نفعان سازمان و هماهنگی بیشتر با تغییرات باشد. مدیریت دانش، ابزار مهمی است که سازمان‌ها با استفاده از آن می‌توانند مدیریت کارآمدتری بر اطلاعات و در سطحی بالاتر و به‌صورت ساختاریافته بر دانش سازمانی داشته باشند. چرخه مدیریت دانش شامل کشف و تولید، ارزیابی، اشاعه و تسهیم دانش و همچنین به‌کارگیری دانش است. داده‌های جمع‌آوری و نگهداری شده در بانک‌های اطلاعاتی شرکت‌ها می‌تواند یکی از منابع کشف و تولید دانش باشد. درواقع می‌توان با داده‌کاوی دانش پنهان موجود در داده‌ها را کشف نمود و مورد بهره‌برداری قرار داد. برخی از سازمان برای پیاده‌سازی مدیریت دانش اقدام به سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات کرده‌اند؛ این در حالی است که در پاره‌ای از موارد، از پایگاه‌های داده خود غافل شده و استفاده‌ای از دانش ضمنی داده‌های خود نکرده‌اند. داده‌هایی که به تدریج و به مقاصد همچون تحت کنترل بودن فرآیندهای کاری جمع‌آوری شده‌اند و اکنون می‌توان از آن‌ها برای مقاصد دیگر نیز بهره برد.

در این مقاله، یک کاربرد مهم از داده‌کاوی در زمینه بهبود کیفیت مورد بحث و بررسی قرار گرفت. بدین ترتیب که مسئله عیب چسبندگی ورق‌های فولادی تحت فرآیند نورد سرد، به‌صورت یک مسئله دسته‌بندی تعریف گردید و اکثر داده‌های مرتبط با آن از پایگاه‌های داده شرکت گرفته شد. هرچند برخی از آن‌ها نیز به‌صورت دستی جمع‌آوری گردید که درنهایت با مشخصه کلیدی یعنی شماره اصلی کلاف ورق، تطابقی صورت گرفت تا در یک بازه نه‌ماهه مجموعه داده‌ای یکپارچه جهت انجام تحلیل‌های لازم تهیه شود. پالایش این مجموعه داده با حذف رکوردهایی که تعداد زیادی از مشخصه‌های آن‌ها خالی بود صورت گرفت و درنهایت یک مجموعه داده جهت انجام تحلیل‌های لازم ایجاد گردید.

درنهایت، این مجموعه داده با مدل‌های مختلفی دسته‌بندی همچون رگرسیون لجستیک، شبکه‌های عصبی، ماشین بردار پشتیبان و درخت تصمیم C5.0 مورد بررسی قرار گرفت. مقایسه مدل‌های مختلف بر روی مجموعه داده‌ها نشان داد که درخت تصمیم C5.0 عملکرد بهتری نسبت به سایرین دارد. این ابزار ضمن داشتن متوسط دقت بالا، استخراج‌کننده قواعدی است که می‌توان از آن‌ها برای تنظیم خط تولید به‌عنوان راهبرد استفاده نمود. این قواعد استخراج‌شده را می‌توان برای تنظیم پارامترهای قابل کنترل برای فرآیند تولید مورد استفاده قرار داد.

جهت استفاده بیشتر از نتایج، به مجموعه داده اصلی می‌بایست مشخصه‌هایی همچون پروفیل نورد گرم، زمان سرد شدن و سرعت باز شدن ورق‌ها اضافه گردد، به شرط آنکه اطلاعات آن‌ها جمع‌آوری شود و همچنین مجموعه داده اصلی شامل تعداد رکوردهای بیشتری جهت تعمیم نتایج باشد.

فهرست منابع

- Agarwal, K., and Shivpuri, R. 2013. "On line prediction of surface defects in hot bar rolling based on Bayesian hierarchical modeling". *Journal of Intelligent Manufacturing* 26(4): 785-800.
- Chen, W. C., Tseng, S. S., and Wang, C. Y. 2005. "A Novel manufacturing defect detection method using association rule mining techniques". *Expert System with Applications* 29: 807-815.
- Choudhary, A. K., Tiwari, M. K., and Harding, J. A. 2009. "Data Mining in Manufacturing: A Review Based on the Kind of Knowledge". *Journal of Intelligent Manufacturing* 20(5): 501-521.
- Deng, Z. H., Zhang, X. H., Liu, W., and Cao, H. 2009. "A hybrid model using genetic algorithm and neural network for process parameters optimization in NC camshaft grinding". *International Journal of Advanced Manufacturing Technology* 45(9-10): 859–866.
- Kusiak, A. and Kurasek, C., 2001." Data Mining of Printed Circuit Board defects". *IEEE Transactions on Robotics and Automation* 17(2):191-196.
- Olsen, D.L. and Delen, D., 2008. "Advanced data mining techniques", Springer.
- Paralikas, J., Salonitis, K., and Chryssolouris, G. 2009. "Optimization of the roll forming process parameters—a semi empirical approach". *International Journal of Advanced Manufacturing Technology* 47(9–12): 1041–1052.
- Pérez, D., García-Fernández, F.J., Díaz, I., Cuadrado A.A., Ordonez, D.G., Díez, A.B., and Domínguez, M. 2013. "Visual analysis of a cold rolling process using a dimensionality reduction approach". *Engineering Applications of Artificial Intelligence* 26: 1865–1871.
- Sedighi, M., & Afshari, D. 2010. "Creep feed grinding optimization by an integrated GA-NN system". *Journal of Intelligent Manufacturing* 21(6): 657–663.
- Tsai, C. Y., Chiu, C. C., and Chen, J. S. 2006. "A Case based reasoning system for PCB defect prediction". *Expert Systems with Applications* 28: 813-822.
- Tseng, T. L., Jothishanker, M. C., and Wu, T. 2004. Quality Control Problem in Printed Circuit Board Manufacturing—An Extended Rough Set Theory Approach", *Journal of Manufacturing System* 23(1): 56-72.
- Valavanis, I., and Kosmopoulos, D., 2010. "Multiclass defect detection and classification in weld radiographic images using geometric and texture features". *Expert Systems with Applications* 37(12): 7606-7614.
- Wang, C. H., Kuo, W., and Bensmail, H., 2006. "Detection and classification of defects patterns on semiconductor wafers". *IIE Transactions* 38: 1059-1068.
- Wendt, P., Frech, W., and Leifgen, U. 2007. "Cold rolling defect, "stickers" and countermeasures". *Heat processing* 5(2): 127-135.
- Yang, S. Y., Tansel, I. N., and Kropas-Hughes, C. V. 2003. "Selection of optimal material and operating conditions in composite manufacturing. Part I: Computational tool". *International Journal of Machine Tools & Manufacture* 43(2): 169–173.
- Yazdchi, M. R., Golibagh Mahyari, A., and Nazeri, A. 2008. "Detection and Classification of Surface Defects of Cold Rolling Mill Steel Using Morphology and Neural Network". *International Conference on Computational Intelligence for Modelling Control & Automation, IEEE*.
- Za'rate, L.E., and Dias, S.M. 2009. "Qualitative behavior rules for the cold rolling process extracted from trained ANN via the FCANN method". *Engineering Applications of Artificial Intelligence* 22: 718–731.
- Zhang, X.H., Deng, Z.H., Liu, W., and Cao, H. 2013. "Combining rough set and case based reasoning for process conditions selection in camshaft grinding". *Journal of Intelligent Manufacturing* 24: 211–224.

Investigation of the effective parameters causing stickers in cold rolling mill steel by knowledge discovery from process data

Mohammad Taghi Rezvan

Assistant Professor, Department of Industrial Engineering, Faculty of Engineering, University of Kashan, Kashan, Iran

Mostafa Abouei Ardakan

Assistant Professor, Department of Industrial Engineering, Faculty of Engineering, Kharazmi University, Tehran, Iran

Ali Zeinal Hamadani

Professor, Department of Industrial Engineering, Isfahan University of Technology, Isfahan, Iran

Ali Akbar Bateni

Expert of Mobarakeh Steel Company, Isfahan, Iran

Abstract: Improving the quality of products by optimizing production procedures is a continuous goal for all industrial-manufacturing companies. Reducing waste and defective products through controlling factors in production processes is always a goal of managers' steel companies. One of the surface defects appears in steel coils is sticker issue, which is a kind of layers welding that occurs in the production line during the opening of the annealed coil when the force required to open the coil is greater than the Surrender Strength. To reduce the stickers' issue, operational data of the production process of cold rolling analyzed and presented in a fashion that reflects the effective features create this defect. For this purpose, data mining techniques can be exploited, because these techniques can retrieve knowledge and extract operational rules from a dataset. The dataset under examine was analyzed using neural network, logistic regression, support vector machines, and decision trees. Experimental results reveal the highest accuracy is related to decision tree C5.0. Accordingly, from this decision tree, rules were extracted which were checked and controlled by the experts. The results showed that the use of data mining to analyze the parameters affecting sticker defects can lead to improved quality, because this approach can be used to adjust the operational parameters of the manufacturing processes.

Keywords: Data mining Sticking defect, Decision tree, Knowledge discovery, Logistic regression, Neural network, Support vector machine.